

כתבים

הרב אהרן הויזמן
הרב יוסף שאול הויזמן

על בואו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי יעקב חיים זיע"א מסטאלין לארה"ב

ההגירה ממזרח אירופה לארה"ב / התארגנות חסידי קארלין בניו יארק
/ מסטאלין אל ארצות הברית / ההחלטה על ההגירה והקשיים שעלו /
הכנות מעשיות לקראת הנסיעה / לקראת הנסיעה / הנסיעה וקבלת הפנים

קורות דברי ימיה של חסידות סטאלין קארלין על אדמת ארצות הברית של אמריקה - לא נחקרו כל צרכם וכמעט ולא באו לידי ביטוי בכתב. העבר המפואר - שבמרכזו חסידים ואנשי מעשה שקשורים היו בעוז אל רבותינו הקוה"ט זיע"א - לוט בערפל. פרטים היסטוריים רבים כבר אבדו בתהום הנשיה בצוק העתים, אך עדיין נותרו אי אלו מקורות בכת"י ובפי זקני החסידים, אשר יש בהם כדי לשפוך אור ולהקים לתחיה פרקים בדברי הימים של חסידי סטאלין באמריקה.

במאמרינו זה¹ ננסה להעמיד על מכוננו פרק מרכזי בדברי ימי סטאלין קארלין באמריקה, והוא תקופת הופעתו כבוד של כ"ק מרן אדמו"ר רבי יעקב חיים מסטאלין זיע"א להשתקע בקרב החסידים באמריקה. בואו של מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א לשכון כבוד במחנה החסידים הפיח רוח חיים בקרבם, ואותותיו ניכרים עד עצם היום הזה.

מעבר לפרטים ספורים שהיו בידינו עד היום, מעט מזער היה ידוע על תהליך הגירתו של כ"ק מרן הרי"ח זיע"א לארה"ב. מה שידוע עד עתה הוא שאחר עלות אביו הק' מרן אור ישראל זיע"א שמנו"כ בפרנקפורט לאור באור החיים בב' דראש השנה שנת תרפ"ב, הגיע בנו הק' אדמו"ר הרי"ח זיע"א לניו יארק בכ"ג תמוז תרפ"ג.

מה התרחש במשך כמעט שנתיים אלו מאז הסתלקות אביו הק' עד להגעתו של מרן הרי"ח לחופי אמריקה? בפרק זה, המסתמך על אסופת מכתבים ורסיסי ידיעות המגלים טפח

1 פרק זה כבר ראה אור אשתקד בקובץ 'קהלת יעקב' שי"ל לרגל שמחת חנוכה ביהכנ"ס 'תפארת יעקב חיים' בעי"ת לייקוואד, ובא כעת בתוספת והשלמת פרטים.

מהקורות במשך תקופה זו, ננסה לפזר את הלוט. המאמר, שבראשיתו סקירה כללית על ההגירה לארצות הברית, יאיר אי"ה את המהלכים ההיסטוריים, ומתוך כך נוכל לעמוד על אות נפשו הטהורה של מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א לנסוע לארה"ב אל אנ"ש דשם, על עיכובים שונים שהתרגשו ובאו בינתיים, ועל פעולותיהם הנמרצות של חשובי אנ"ש חסידי סטאלין בניו יארק להביאו אליהם בהקדם האפשרי.

ההגירה ממזרח אירופה לארה"ב

משנות ה"תר"מ ואילך החלו רבים מיהודי מזרח אירופה, ובעיקר ממדינות רוסיה ואוקראינה², להגר לארץ אמריקה. כנודע, רבים מהמהגרים הראשונים היו יהודים שהושפעו ברוחם מפגעי הזמן, וכאשר עברו את האוקיינוס האטלנטי פרקו מעליהם ר"ל את עול התורה והמצוה. אולם, פחות ידוע הוא, כי חלק גדול מה'נחשונים' האלו, היו יהודים יראי שמים מרבים³, שהצרות והרדיפות ודקדוקי העניות אילצו לקחת מקל נדודים בידם, ולהגר לארה"ב כדי להנצל מצרותיהם. בארה"ב היו פותחים עתיד חדש בארץ חדשה. חלקם באו לבדם ומצאו להם מקור פרנסה, ושלחו מעות למשפחתם באירופה, וחלקם באו בגפם רק מתחילה, ובהמשך הביאו את משפחתם אליהם לאמריקה.

ההגירה לאמריקה עוררה בשעתו סערה רבתי בקהילות הקודש של אירופה. רבים מרבני וצדיקי מזרח אירופה התנגדו אל ההגירה בכל התוקף. היו מהם שאמרו כי "אפילו די שטיינער אין אמריקה זענען טרייף" ("אפילו האבנים באמריקה הם 'טריפה'") וכל מי שבא לשאול בעצתם האם לנסוע לארה"ב, נענה בהתנגדות מוחלטת.

מהצדיקים הראשונים שהביעו את הסכמתם להגירה לארה"ב, היה מרן אדמו"ר אור ישראל מסטאלין זיע"א, אשר בעיני קדשו צפה את היות אמריקה מטרופולין לתורה ולחסידות. לא רק שהיה מסכים בדיעבד להגירה, אלא שנשמעו מפה קדשו ביטויים ברורים המעודדים ומזרזים את ההגירה לארה"ב, בהטעימו "וואס מער איד, וואס מער גיט, תורה קלייבט זיך קיין אמעריקא!"⁴. מסורת נוספת בין החסידים יודעת לספר כי מרן זי"ע אף היה בדעתו לנסוע בעצמו לבקר בארה"ב, אלא שלא אסתייעא מילתא⁵.

על המהגרים הראשונים נמנה מספר נכבד של חסידי קארלין. חסידים אלו עוד זכו להסתופף בצל מרן אדמו"ר הזקן זיע"א (שנסתלק בשנת תרל"ב) ובנו הק' מרן אדמו"ר הצעיר זיע"א (שנסתלק אחריו בשנת תרל"ג). חסידים ראשונים אלו קבעו את מגורם בעיר ניו יארק, באיזור המורד המזרחי של מנהטן, שם היה עיקר היישוב של ה'ירוקים', [הכינוי הרווח

2 סיבת הבריחה וההגירה ממדינות אלו היתה עקב הפוגרומים שפרצו לרוב בשנים אלו, בתרמ"א-ב, תרמ"ה-ט' ומאוחר יותר בפרעות קייסניב, תרס"ג-ה'.

3 מלבד יראי ה' וחסידים שהגיעו, היה גם מספר אדמו"רים שהיגרו לחופי אמריקה בימי קדם. בעיתון "המליץ", 18 מרץ, 1893 (תרנ"ג) דווח על האדמו"ר הרה"צ ר' אליעזר חיים רבינוביץ ז"ל מיאמפאלי שהשתקע בניו יורק.

4 ישע אהרן, עטרת תפארת ישראל דף שכ"ז, מה שאמר מרן אור ישראל זי"ע לנוו"ב של החסיד ר' אפרים אהרן טנצמן ז"ל. וכן בדף שכ"ח מה שאמר לר' אשר קוסטרומצקי ז"ל, וכן בדבא"ש גליון רנ"ב.

עוד שם: "פעם ביקר רבינו בעיר ווארשא ובא לבקר אצלו אחד מהרבנים משם, וכשחזר כנס לבית מדרשו ואמר בתמהון כי חזר עתה מביקור אצל אדמו"ר מסטאלין ואמר לו בזה"ל: "די תורה מיט חסידות פון ווארשא פאקט זיך אין רענצלאך און ציט זיך אריבער קיין אמריקה".

5 אף התבטא פעם "ווען מיר וואלט'ן געוועהן מיט צען יאהר יונגער, וואלט'ן מיר גימאכט א נסיעה קיין דיטרויט". מפי הרה"ח ר' אליעזר קליטניק הי"ד ששמע מהרה"ח ר' נחום מענדל ציילינגאלד ז"ל.

למהגרים חדשים בימים ההם]. חסידי קארלין נתאחדו שם באמצעות 'חברה' שיסדו, ששימשה כעין "קהילה" עצמאית וחוקית ע"פ דינא דמלכותא, שנוהלה בפורמליות ע"י חברי ה'חברה' באסיפות ועדים והצבעות.⁶

נוהג זה היה מן השגרה באותן הימים. כל קבוצה שמנתה סכום נכבד של חברים, היתה מייסדת לעצמה 'חברה', כדי לספק צרכי החברים, ולהיות לעזר ומשען הדדי, לאחיהם חברי ה'חברה', ולבאים אחריהם מאירופה לארה"ב. חברי החברה היו מתכנסים תמידין כסדרן וכל הנעשה והנשמע נכתב בספר, בפנקס של החברה, על ידי ה'פראטיקאל סעקרעטאר'. לצד פעילות חברתית רגילה, דאגה החברה גם לעתידם של חברה לאחר אריכות ימיהם, וכל קבוצה היתה רוכשת חלקת בית מועד לכל חי לצורך החברים ובני משפחתם.

התארגנות חסידי קארלין בניו יארק

בשנת תרמ"ט נוסדה החברה הראשונה של חסידי קארלין בניו יארק. שמה נקבע 'חברה בית אהרן חסידים דקארלין'. חברי ה'חברה' קבעו בית כנסת לעצמם⁷, ואף רכשו לעצמם חלקת אחוזת קבר לעת מצוא, בבית העלמין "וואשינגטון" שבברוקלין.⁸

שנים מועטות לאחר מכן, כבר נתרבו המהגרים החסידים במורד המזרחי, עד שבשנת תרנ"ז נתייסדה 'חברה' נוספת, שנקראה 'חברה בית ישראל חסידים דסטאלין'. חברה זו יסדה לעצמה בית כנסת מיוחד. כעבור כשמונה עשרה שנה, בשנת תרע"ה⁹, אוחדו שתי החברות ובתי הכנסת, זאת, על פי הוראת קודש מרן אור ישראל זיע"א שפנה אליהם אודות כך באגרת מיוחדת¹⁰.

לאחר האיחוד נקרא שמה של ה'חברה' החדשה 'חברה בית אהרן וישראל חסידי סטאלין'. בית הכנסת של ה'חברה' עמד ברחוב אורטשרד, מספר 48-52¹¹.

למרות שחסידים אלו התגוררו מעבר לים ובריוחוק מקום ממקור חיותם שבסטאלין, היו שומרים על קשר רצוף אהבה עם מרן אדמו"ר אור ישראל מסטאלין זיע"א. את הדבר הקשה היו מביאים אליו, ונהגו לשלוח לחצה"ק בסטאלין כספי מעמדות¹², בצירוף שמותיהם ושמות בני משפחתם לזכרון טוב ולפקודת ישועה ורחמים¹³.

6 נשאר לפליטה כמה מפנקסי אסיפות החברה של חסידי סטאלין במורד המזרחי, ששופכים אור רב על התנהלותם.

7 בשנת תרנ"ז היה כתובת בית הכנסת ברחוב לודלאוו 15-13. (The World, April 29th, 1897). לא ברור אם זה היה המקום שבו נתייסד בית הכנסת בתרמ"ט.

8 החלקה נתייסדה ג"כ בשנת תרמ"ט, עפ"י משרד בית החיים וואשינגטון.

9 ברשימת WPA משנת 1939 של כל בתי הכנסת של ניו יורק, רשום שחברה בית אהרן חסידים ד'קארלין הייתה קיימת משנת 1889 עד 1915. זה תואם עם הנ"ל, כי החברה הראשונה, בית אהרן, הייתה בתוקף עד תרס"ה, אז נתבטלה החברה ונתאחדה עם חברה בית ישראל. (Survey of State and Local Historical Records (1939)).
(Church Records Jewish - Synagogue, Form # W-137, Card # 168A).

10 בפנקס הנ"ל "אזוי וויא עס איז געקומען א לעטער (מכתב) פון סטאלין בחמ"י אדמו"ר שליט"א אז אונזער חברה זאל זיך רופען בשם בית אהרן וישראל" וכו'. מוצש"ק מטות"מסעי, שנת תרע"ה, פנקס חברה בית ישראל חסידי סטאלין (כת"י) עמ' 119.

11 במוצש"ק פרשת מצורע שנת תרס"ו מודיעים שקנו את ביהכנ"ס הנ"ל, לאחר נדודים שונים. פנקס חביח"ס, דף 321.

12 נשתמרו קבלות שנשלחו לחסידי ארה"ב ממרן אדמו"ר אור ישראל מסטאלין זיע"א ובניו הק' זיע"א בתמורה למעמדות שנחבלו מהם. חלקם נדפסו כבר בגליונות די ברכה אין שטוב במדור 'חסידים הראשונים' וכן בספרי הרה"ח ר' אהרן חיים היוזמאן ז"ל. רבים מהם עדיין נמצאים בארכיון המכון וכידי יחידים.

עם השנים היה חלק מהחסידיים שחזר סטאלינה¹⁴, אל מקום משכן רבותינו הקוה"ט זיע"א. היו מהחסידיים שזכו לחונן את עפר ארץ הקודש ולעלות לציון ברננה¹⁵. ברבות הימים הפכה סטאלין של אמריקה לצומת דרכים בחיי חסידי סטאלין קארלין בעולם, ואף מארץ הקודש היו מגיעים מעת לעת חסידיים חשובים ונכבדים, אשר פקדו את המקום, כבר בין השנים תר"מ - תר"פ¹⁶, ושהו שם תקופות ממושכות.

מסטאלין אל ארצות הברית

בקרב החסידיים מסופר, כי בימים ההם, עוד בהיות המקדש על מכונן בסטאלין בחיי חיותו של מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א, שיגרו חסידי סטאלין מארה"ב בקשה לפני אדמו"ר אור ישראל זיע"א שיאות לשלוח אליהם אחד מבניו הקדושים, אשר יבוא לפניהם ואשר יצא לפניהם ולא תהא עדת חסידי סטאלין בארה"ב כצאן אשר אין להם רועה. מסופר כי מרן אור ישראל זיע"א הביע הסכמתו¹⁷ שבנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי יעקב חיים זי"ע יסע לשם, בהטעימו שלפי תכונות נפשו וטוב לבו, הרי הוא הולם לאותה איצטלא¹⁸.

מתוך מכתב קודש ששלח מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א אל החסיד המפורסם רבי אפרים אהרן טאנצמאן ז"ל, עולה כי בשנת תרפ"ב, בתוך שנת האבל הכבד על הסתלקות אביו הק' עטרת תפארת ישראל זיע"א, עלתה ובאה ההצעה הנכבדה ביתר שאת וביתר עז.

מבין כתלי המכתב נמצאנו למדים כי באותה שנה כאובה, שנת תרפ"ב, בה התאבל כלל החסידיים ובראשם כ"ק מרנן האחים הקוה"ט זיע"א על מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א,

13 עובדה מעניינת נמצאת בפנקס החברה של חביח"ס. באור ליום ג', טו"ב סיון, תרע"א, הייתה אסיפה מיוחדת. "דער פרעזידענט ב' (ברודער) קופערשמיד האט גי'עפינט דעם פארזאמלונג בעת מיא איז גיזעצין צוא זאמען בסעודה אויף דער הילולא קדישא דאדמו"ר זצלה"ה. צוועק פון דעם פארזאמלונג וועגן צוא שיקן לאדמו"ר שליט"א אפרעזענט (מתנה) לזכרון על שם החברה בית ישראל דני יארק וכו'. בסוף בהשתתפות כל החברים קנו מתנה מזהב טהור עבור מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א. פנקס חביח"ס, דף 207.

14 הרה"ח ר' משה נפתלי ברעגמאן, "אורי וויא ב' (ברודער) משה נפתלי ברעגמאן, דער שמש פון שוהל, פארט מיט מזל אהיים נאך יוראפ, און עס איז דא 2 קאנדידאטן אויף דעם אמט, ב' (ברודער) עזרא קאסטרומעצקי און אפרים אהרן טאנצמאן וכו'. פנקס חביח"ס דף 236, מוצש"ק ויקרא שנת עת"ר. מתוך הפנקס מוכח שגם ר' עזרא הנ"ל חזר לאירופה לזמן מה, וחזר אח"כ לארה"ב. וכן ידוע מסיפורים שונים.

15 הרה"ח ברוך שעווינסקי, הרה"ח שלום חיים הולצמאן, הרה"ח נתן נטע הולצמאן ועוד. גם הרה"ח ר' אפרים אהרן טאנצמאן נסע לארץ ישראל בשנת תרצ"ג, ושם נפטרה זוגתו מרת דאברושקע הענע בניסן תרצ"ה, משם נסע לקארלין להסתופף בצל מרן הרה"ק רא"א מקארלין זיע"א ואח"כ בשנת תרצ"ז חזר לביתו בניו יורק.

16 בקונטרס חסידי קארלין בירושלים מהרה"ח ר' אהרן חיים הויזמן ז"ל, מובא על כמה מהחסידיים שנסעו לארה"ב. כמו כן מצינו כי הרה"ח ר' יעקב יצחק הלוי טייטלבוים ז"ל נסע לאמריקה ושהה שם כמה שנים, (יתכן שהיה זה בקשר למשרתו בועד הכללי). בטופס בקשה לדרכון אמריקני כותב ריי"ט שהתגורר בניו יורק משנת תרנ"ג עד תרע"ב ברצף. בשנת תרס"ז מוזכר בפנקס חברה בית ישראל עמ' 290 שהרי"י ביקש מהם שיכתבו עבורו מסמך שהוא מכהן אצלם בתור רב, (ככה"נ כדי להקל בשבילו תהליך קבלת אזרחות). לפי תעודות הרישום של אזרחות ובקשת דרכונים עולה שהרי"י חזר לאר"י בשנת תרס"א, ואח"כ כנראה חזר לארה"ב כיון שבתרס"ה נמצא בקשה ממנו לאישור חזרה לארה"ק לזמן מועט. במסמכי האזרחות של בנו העסקן הידוע הרב אהרן הלוי טייטלבוים רשום שרי"י שהה בארה"ב מתרנ"ד עד תרע"ב. מלבד הרה"ח ריי"י באו עוד חסידיים, הרה"ח ר' שלמה יוסף אליאך וכמה מצאצאיו, מאוחר יותר היו הרה"ח ר' זלמן גרוסמן, הרה"ח ר' זלמן ג"ב, הרה"ח ר' שמעון סמט, הרה"ח ר' נחום שו"ב קויפמן [נלב"ע בארה"ב והובא לקבורה בארץ ישראל], ועוד.

17 ראה להלן במכתב החסידיים מניו יורק אל מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א, בו מוזכר כי מרן אור ישראל זיע"א רצה שאחד מבניו הק' יסע לארה"ב (אמנם לא מפורש שם שבחר במרן הרי"ח זיע"א דוקא).

18 "ער איז א גוטער, ער וועט זיין גוט פאר זיי". פרי ישע אהרן, עטרת תפארת ישראל דף שפ"ז אות ג'.

ישבו האחים הקוה"ט בחצר הקודש בסטאלין, כפי שהסכימו בחג השבועות להשאר יחדיו בנחלת אביהם הק' עד לאחר ההילולא הראשון. ההצעה המתונה, איפוא, עד לאחר הימים הנוראים והקדושים של שנת תרפ"ג, וגם אז מותנית היתה בהסכמתה של אמה של מלכות הרבנית מרת ברכה שיינדל ע"ה הי"ד.

וכה הוא מכתב־קדשו של מרן הרי"ח זיע"א, אשר כתב בקיץ של אותה שנה, ביום כ"ו סיון תרפ"ב, אל הרא"א טאנצמאן:

בעהשי"ת יום ה' פ' שלח, שנת עתר י"ב [תרפ"ב]

לכבוד ידידינו הנכבד החסיד חו"נ מו"ה אפרים אהרן טאנצמאן נ"י עם כל אנ"ש ה' עליהם יחי'

אחדשה"ט, מכתבם מקודם שבועות קיבלנו והנני להודיעם אשר כפי שהודיעו לכם מפה ה' אסיפה מכל העיירות על חג השבועות¹⁹ ובהסכם כולם נתקבל ונחתם הכתב שכבר שלחו לכם העתקתו וגם נסכם שכולנו נהי' בסטאלין²⁰ עד אחר היא"צ. ע"כ ע"י השתנות הלז מוכרח הדבר אודות נסיעתי לכם להיות תלוי ועומד עד אחר היא"צ. כ"ק אמי מורתי שתל"א מוכנה לתת הסכמתה על דבר נסיעתי אך מחמת טעם הנ"ל אין נחוץ עוד לשלוח לכם עד שיוודע הדבר על ברור.

והנני בזה דושו"ט ומברכם בכה"ט

יעקב חיים בהרב מוהר"ר ישראל זצ"ל הכ"מ²¹

ההחלטה על ההגירה והקשיים שעלו

חדשים מספר לאחר מכן, מיד לאחר הימים הנוראים והקדושים של שנת תרפ"ג, מודיע מרן הרי"ח במכתב קודש לחסידים את הבשורה המרנינה, כי נמנה וגמר להגר ולקבוע משכנו במחנם עוד בחורף זה של שנת תרפ"ג, ואף צירף את הסכמתו של אמו הרבנית הצוה"ח ע"ה. מרן הרי"ח מבקש מהחסידים לסדר עבורו ועבור הרבנית הצוה"ח מרת חנה חיה ע"ה את כרטיסי האניה ושאר המסמכים הנדרשים לשם הנסיעה. מרן זיע"א מזכיר במכתבו כי הוא מתכוין להביא אתו "הרבה משא". בין החסידים אכן מסופר כי מרן זיע"א הביא איתו כשבעים ספרי תורה והרבה תשמישי קדושה²².

19 כונת מרן הרי"ח זיע"א היא לאסיפה שהתקיימה לאחר חג השבועות ביום שני, ט' סיון תרפ"ב, בה השתתפו רבני העיירות וחשובי החסידים שנקבצו ובאו לסטאלין ובאו בכתב לכל החסידים ברחבי העולם אודות נשיאות בני מרן אור ישראל זיע"א והמעמדות, ועליה באו על החתום גם הרבנית הצוה"ח מרת ברכה שיינדל ע"ה וששת הבנים הקדושים והטהורים זיע"א.

20 אמנם בראש השנה, יום ההילולא, שנת תרפ"ג, נסעו ששת הבנים לעיר פרנקפורט, גם אמם הרבנית נות ביתו של מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א, ובתה הצעירה מרת חנה ע"ה נסעה לשם. פרי ישע אהרן, עטרת תפארת ישראל שפ"ה בשם הרה"ח ר' שלום ד'אלובסקי ז"ל.

21 חשוב לציין כי מרן הרי"ח כתב את מכתביו אלה על הבלנק של אביו הק' מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א, ולא על בלנק שלו. וכן כי כתב ידו של מרן הרי"ח היוצא ממקום אחר אינו דומה כלל לכתב יד הנוכחי. וגם עצם החתימה דומה מאד לכתב של המכתב. העולה מזה הוא שמכתבים אלו נכתבו ע"י כותב קבוע שכתב וחתם בפקודת קודש. תודתנו להר"ר צבי אליעזר קרויזהאר הי"ו שהאיר עינינו בהערות מחכמות.

22 ישנם גרסאות שונות בעניין זה. זקני החסידים מספרים שבביהכ"ס של מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א, בית יעקב דחסידי סטאלין בויליאמסבורג, היו כמה ארונות קודש מלאים בספרי תורה. במשך הזמן פחתה והלכה כמות הספרים כאשר השאילים מרן זיע"א בטוב לבו לרבנים ואדמו"רים אשר הגיעו לארה"ב באותן שנים, לפני ואחרי המלחמה.

את מכתב קדשו אל החסידים באמריקה כתב מרן זיע"א ביום כ"ז תשרי תרפ"ג:

בעהשית יום ה' פ' בראשית, שנת תרפ"ג

לכבוד אנ"ש וידידנו בית אהרן ובית ישראל באמריקה ה' עליהם יחי'.

אחדשה"ט, ב"ה החוה"ש אתנו כולנו כה לחי. הנני להודיעם שנחלט אצלינו שאסע אי"ה למחניכם (לאמריקא) בחורף זה. וגם רצוף פה הסכמת אמי²³ הה"צ שתלימ"א. ע"כ אבקש מכם להכין ולשלוח הניירות וכרטיסי ספינה בעדי ובעד זוגי ת' על צד היותר טוב ואם באפשרות לשלוח אחרינו איש²⁴ מה טוב הי' כי יש לי הרבה משא וצריכין לדאוג להעבירם ע"י הגבול בלי עיכוב ומכשול. והנני ידידם דושו"ט בלונ"ח ומברכם בכל מילי דמיטב ומצפה להתראות עמם בקרוב בשובע שמחות.

יעקב בהרב מוהר"ר ישראל זצ"ל

אבקש תיכף תשובה

מכתב קדשו של מרן הרי"ח זיע"א איחר, משום מה, להגיע לתעודתו. החסידים אשר חיכו וייחלו לקבל את הסכמתו של מרן זיע"א להשתקע במחנם, הריצו אליו תחת הבלנק של חברת בית אהרן וישראל, מכתב דואג לאחר ש"כבר עבר עידן ועידן ואין קול ואין קשב מכ"ק...".

במכתב מביעים החסידים את רצונם לראות את מלכם, וכי "בפה בלב ובנפש ובכיליון עינים מחכים ומצפים על ביאת כ"ק לפה...". החסידים מבטאים כי ביאתו של מרן הרי"ח זיע"א תעורר שוב את החיות והאהבה הישנה: "...להיות לנו לעינים ולמשיב נפש ולהחיות ולעורר את נקודת אביו הקדוש אדמו"ר זצ"ל...".

החסידים תומכים יתדותיהם ברצון קדשו של מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א שאחד מבניו הק' ישתקע בין החסידים בארצות הברית: "...ובפרט אשר כן הי' רצונו הקדוש אשר אחד מבניו הקדושים שליט"א יסע לאמריקע ובטח כ"ק יקיים את רצון אביו הקדוש זצ"ל...". על המכתב הנרגש, שנכתב ביום כ"א חשון תרפ"ג, באו על החתום עשרים מחשובי ומנהיגי ה'חברה'²⁵.

ב"ה יום א' לסדר את היי לאלפי רבבה [חיי שרה] תרפ"ג

שפע ברכות וחיים ושלוש יחול על ראש צדיק ה"ה הרב הצדיק ר' יעקב שלימ"א ע"ש כל ב"ב שיחיו

אחדשה"ט כאשר כ"ק כתב אלינו מכתב²⁶ בקיץ העבר אודת נסיעתם למחננו אשר אחר ההוללה קדישא של אביו הקדוש אדמו"ר זצ"ל"ה יכתוב לנו כ"ק את כל ונכחת והנה

23 מפי השמועה נודע כי יש העתק של הסכמת הרבנית הצוה"ח ע"ה אמנם טרם זכינו לראותו. בקשתנו ממי שידוע לו על עותק מהסכמת הרבנית שיואל נא להודיענו כדי שיהיה דבר השלם.

24 לא נודע לנו אם קיימו רצון מרן זיע"א לשלוח איש חסיד להורות לפניו, אמנם ברשימת הנוסעים בספינה בה הפליג מרן זיע"א רשום גם נוסע בשם שלמה פייבל בלעזובסקי, ויתכן שהוא נסע עם מרן זיע"א כמלווה.

25 לא כל הקהל בא על החתום. יצויין כי על פי מספר החסידים הנמנים על החברה מתוך דברי הפנקס מוכח שהקהל מנה ציבור גדול, של למעלה ממאה איש, מלבד החסידים שלא נמנו על חברה זו, אנשי ווילאמסבורג וברונוויל ושאר תפוצות העיר ניו יורק, מלבד קהילות אנ"ש שהיו פזורות ברחבי ארה"ב, כגון דיטרויט, שיקגו.

26 ראה לעיל מכתב קדשו מיום כ"ו סיון תרפ"ב.

מכתב-קודש מרן הרי"ח מיום כ' טבת תרפ"ג

כבר עבר עידן ועידן ואין קול ואין קשב מכ"ק ואנו בפה בלב ובנפש ובכיליון עינים מחכים ומצפים על ביאת כ"ק לפה. לכן באנו עתה במכתבינו זה עוד לבקש מכ"ק להודיענו אם כ"ק מוכן לינסוע למחננו

ואז ביכולתם להודיענו ע"י ט"ג ואנחנו מפה תומ"י נשלחה טיקסט עם מעות גם כל ההצטרפות לנסיעתם עצהיו"ט ונא לחוס על שארית ישראל²⁷ הנמצאים בארצות הברית לבל להשליך בקשתינו אחרי גויתם ולבא למחננו להיות לנו לעינים ולמשיב נפש ולהחיות ולעורר את נקודת אביו הקדוש אדמו"ר זצ"ל

ובפרט אשר כן ה' רצונו הקדוש אשר אחד מבניו הקדושים שליט"א יסע לאמריקע ובטח כ"ק יקיים את רצון אביו הקדוש זצ"ל, ויסלח לנו כ"ק על אשר איחרנו במכתבינו זה עד כה, כי קיימנו את דברי מכתבם אשר כ"ק כתב לנו לבל לעשות מאומה עד אחר היצ"ט הקדוש וחייכינו עד היום אולי בא יבא עלינו בשורה טובה מביאת כ"ק לפה בהצלחה

על זה באנו על החתום מנהיגי החברה דבית אהרן וישראל חסידי סטאלין דפה נאויארק

הכתוב בשם כל החברה אברהם דוד מאזורסקע²⁸

יעקב זאב שטיבלבאנד²⁹

מרדכי נח קאשצוק³⁰

אפרים אהרן ב"ר יוסף מברוניץ הלוי³¹

אשר אהרן פערלאווי³²

זלמן ב"ר דוד זעליג ז"ל טעננבוים³³

27 ההדגשה במקור.

28 הרה"ח ר' אברהם דוד ב"ר ישראל משה מאזורסקי ז"ל נולד בקורניץ בשנת תר"ט. לימים התיישב בלודו והיה איש אמיד ונכבד. היגר לארה"ב בתרס"ו. היה גיסו, אחי אשתו של הרה"ח ר' זלמן טעננבוים ז"ל. הטעם שחתם כאן "בשם כל החברה", הוא משום שהוא נבחר לשרת כ"פראטיקאל סעקרעטאר", המזכיר של החברה והוא היה רושם את כל הדינים וההחלטות של החברה בפנקס חברה בית ישראל חסידי סטאלין ואף חתם בשמו כמה פעמים. גם המכתב הנוכחי נכתב בכתב ידו, נלב"ע י"ט טבת תרפ"ט ונטמן בחלקת חברה באו"י חסידי סטאלין במונטפיורי גוש 68.

29 הרה"ח ר' יעקב זאב ב"ר אביגדור שטיבלבאנד נולד בערך בשנת תרי"ח והיגר לארה"ב בתרע"ג. שימש כפרעזידענט של החברה לכמה שנים. נלב"ע כ"ד מנ"א תש"ה ונטמן בחלקת חברה בית ישראל חסידי סטאלין בבית העלמין מט. ציון, ניו יורק.

30 הרה"ח המופלג ר' מרדכי נח בהרה"ח ר' אברהם קאשצוק ז"ל המכונה ר' מרדכי נח קוברניער. הרה"ח ר' ניסן פילטשיק ז"ל היה מפלגי בשבחו של החסיד המרומם הזה שעוד זכה להיות בחבורתו של הרה"ח ר' אברהם יצחק מקוברין זצ"ל. ר' מרדכי נח היה הגבאי של החברה שנים רבות, נלב"ע יום א' דחג הסוכות תרפ"ז.

31 הרה"ח המפורסם ר' אפרים אהרן ב"ר יוסף הלוי טאנצמאן ז"ל נולד בעיר ברוניץ בשנת תרכ"ד, היגר לארה"ב בשנת תרע"ע [ב"ד ברכה אין שטוב" מוכא שהיגר בתרע"א, אבל כפי העולה מפנקס כח"ס שהיגר כבר בתרע"ע], ונכנס לחברה בית ישראל חסידי סטאלין ולימים שימש כפרעזידענט של החברה [וכן חרות על מצבתו]. עלה ירושלימה וחזר אח"כ לארה"ב, ובסוף ימיו התגורר בויליאמסבורג. נלב"ע ה' תשרי תשי"א. ראה גם לעיל הערה 15.

32 הרה"ח ר' אשר אהרן ב"ר יונה מרדכי ז"ל. ש"ב של הגה"ח ר' אהרן ישעי' שפירא ז"ל. נולד בשנת תרל"ה, היגר לארה"ב בתרס"ו. נלב"ע ער"ח אלול תש"ז ונטמן בחלקת חברה בית אהרן חסידי קארלין בבית העלמין וושינגטון בברוקלין.

33 הרה"ח הישיש ר' שלמה זלמן בהרה"ח ר' דוד זעליג טעננבוים ז"ל נולד בקוברין בשנת תרכ"ה ובילדותו זכה לראות את אדמו"ר הזקן זי"ע. היגר לארה"ב בתר"פ והתגורר במורד המזרחי, ובסוף ימיו התגורר בויליאמסבורג אצל חתנו ש"ב הר"ר יצחק טעננבוים ז"ל. נלב"ע כ"ט תשרי תשי"ג ונטמן בחלקת חברה באו"י במונטפיורי.

גרשון מרדכי ב"ר יצחק אייזיק הלוי³⁴
 פנחס ב"ר שלמה פאזארניק³⁵
 מרדכי ב"ר שמואל אלפערין³⁶
 יצחק ב"ר אברהם ז"ל טענענבוים³⁷
 משה ב"ר צבי ראזנישיין³⁸
 יצחק ראזענבערג³⁹
 יצחק בן חנה סלאווא וועבער⁴⁰
 אברהם ב"ר יצחק דוד דאוינסקי המכונה פיינמאן⁴¹
 יהושע יצחק הלוי לעוויטש בן ר' אהרן לייב הלוי מבריסק⁴²
 שמעון ב"ר משה צבי ברינבערג מפאהאסט גאגאסענדסקי?⁴³
 יצחק בנימין ב"ר יעקב ז"ל גלאטצער⁴⁴

- 34 הרה"ח ר' גרשון מרדכי בהרה"ח ר' יצחק אייזיק הלוי גלויברמן ז"ל, נולד בפיעטריקוב בשנת תרל"א והיגר לארה"ב בתרע"ד, נכנס להחברה במוצ"ש קרח שנת תרע"ה, כחודש לפני התאחדות החברות. לימים עבר לגור בויליאמסבורג ובמסמכי בקשת אזרחות רשם את הכתובת שלו על כתובת של מרן אדמו"ר הרי"ח מדיטרויט. נפטר אדר"ח חשון שנת תש"א ונטמן בחלקת חברה באו"י במונטפיורי.
- 35 הרה"ח ר' פנחס ב"ר שלמה פאזארניק ז"ל נולד בסוויניצ'י שבוואהלין, היגר לארה"ב וקבע מושבו בניו יורק ונמנה בין עדת חסידי סטאלין דשם. לימים עבר לגור בעיר בולטימור במדינת מערילאנד, נלב"ע ונטמן שם.
- 36 הרה"ח ר' מרדכי ב"ר שמואל אלפערין ז"ל מבליהוש. אביו ר' שמואל היה חתן הרה"ח ר' נטע גלויברמן מבליהוש ז"ל, שהיה מהחסידים המקורבים ביותר לאדמו"ר הזקן זיע"א. ר' מרדכי היגר לארה"ב בשנת תרע"א בהיותו עדיין בחור. חסיד ותיק ונלהב לכל דבר שבקדושה, לימים כיהן כגבאי המעמדות בחצר מרן הרי"ח זיע"א בויליאמסבורג וכן אצל מרן אדמו"ר זיע"א. נלב"ע ט"ו תשרי, יום טוב ראשון של חג הסוכות תשי"ד, ונטמן בחלקת בית יעקב חסידי סטאלין סמוך להרבנית הצוה"ח מרת חנה חיה ע"ה.
- 37 הרה"ח ר' יצחק ב"ר אברהם [חיים] טענענבוים ז"ל, חתן ש"ב הרה"ח ר' זלמן טענבוים ז"ל, נולד בשנת תרל"ח, היגר לארה"ב בתרע"ג. לימים התגורר בויליאמסבורג ושימש כשמש וגבאי בביהכנ"ס בית יעקב דחסידי סטאלין גם בימי מרן אדמו"ר זיע"א. נלב"ע ב' סיון תשט"ו ונטמן בחלקת חברה באו"י במונטפיורי.
- 38 הרה"ח ר' משה ב"ר צבי ראזנישיין ז"ל נולד באנטיפולי בשנת תרכ"ה והיגר לארה"ב בתרע"ב. נלב"ע ג' ניסן תש"א ונטמן בחלקת חברה בית אהרן חסידי קארלין בבית העלמין וושינגטון בברוקלין.
- 39 הרה"ח ר' יצחק ב"ר מרדכי מאיר ראזענבערג ז"ל נולד בשנת תרי"ז והיגר לארה"ב בתרנ"ו. נלב"ע ב' כסלו תש"ב ונטמן בחלקת חברה באו"י במונטפיורי, באחוזה משפחתית מיוחדת שבתוך חלקת החברה.
- 40 הרה"ח ר' יצחק ב"ר יחזקאל וועבער ז"ל נולד בשנת תר"ח. לימים נתמנה כמזכיר החברה, נלב"ע אדר"ח אדר שני תרפ"ט, ונטמן בחלקת חברה בית אהרן חסידי קארלין בבית העלמין וושינגטון בברוקלין.
- 41 הרה"ח ר' אברהם מנחם נחום בהרה"ח ר' יצחק דוד דאוינסקי ז"ל המכונה פיינמאן, נולד בכפר דיווין בשנת תרכ"ח. אביו הרה"ח רי"ד היה גבאי מעמדות אצל אדמו"ר זיע"א [עלה ארצה ונטמן בביה"ח הישן בעיה"ק טבריא, ונמצא קברו ע"י הרה"ח ר' אברהם אביש שור הי"ו]. אחיו של ר' אברהם, היה הרה"ח המפורסם ר' יהושע דאוינסקי ז"ל, מגדולי המקורבים אל מרן אור ישראל זיע"א. [אף הוא היגר לארה"ב אחרי פטירת מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א]. ר' אברהם נלב"ע כ"ט חשון תש"ג, ונטמן בקרב משפחתו בבית העלמין מונטיפיורי החדש.
- 42 הרה"ח ר' יהושע יצחק ב"ר אהרן יהודה ליב הלוי לעוויטש ז"ל. נולד בבריסק בשנת תרל"ד והיגר לארה"ב בתרס"ד. ר' יהושע יצחק היה גבאי המעמדות בארה"ב, עוד בחיי מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א. אי"ה בהזדמנות נייחד הדיבור אודות חסיד חשוב זה. נלב"ע כ"ט כסליו תרצ"ג ונטמן בחלקת חברה באו"י במונטפיורי.
- 43 הרה"ח ר' שמעון ב"ר משה צבי ברינבערג ז"ל נולד בכפר מוטולה ליד פינסק בשנת תרי"ח והיגר לארה"ב בתרמ"ח. גם נסע בתרפ"ד לארץ ישראל וייתכן שנלב"ע שם. תאריך פטירתו ומקום קבורתו לא נודע לנו.
- 44 הרה"ח ר' יצחק בנימין ב"ר יעקב גלאטצער ז"ל נולד בשנת תרכ"ו והיגר לארה"ב בתרנ"א. שימש כפרעזידענט של החברה לכמה שנים בחברה בית אהרן חסידי קארלין וגם לאחר שנתאחדו החברות שימש כפרעזידענט של חברה בית אהרן וישראל חסידי סטאלין. נלב"ע ביום ב' דר"ה תרצ"ד ונטמן בחלקת חברה בית אהרן חסידי קארלין בבית העלמין וושינגטון בברוקלין.

Cong. Beth Aaron Israel Chasidai Staten
48 ORCHARD ST., N. Y.

תברה פית אהרן וישראל חסיד ספאלין

48 ארמזארד סטור'ט

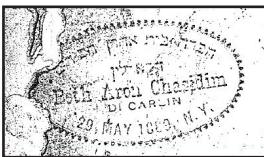
192

פּוֹיָאָרְק,

2. ה'תש"ח 1/11

[illegible][illegible]

מכתב החסידים, חברי 'חברת בית אהרן וישראל', אל מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א, מיום כ"א חשון תרפ"ג.

פיתוחי חותם 'חברה בית אהרן חסידים דקארלין' עם תאריך הקמת החברה 29 מאי 1889 (כח אייר תרמ"ט)

מרדכי ב"ר שלמה ז"ל [...]טוראק?
משולם זוסיא ב"ר שלמה צבי הכהן מפוטריקאו⁴⁵
נאום יעקב חיים ב"ר יצחק זאב הלוי ז"ל⁴⁶
פרעזידענט של חברה בית אהרן וישראל חסידי סטאלין

הכנות מעשיות לנסיעה

מיד לאחר שנתקבלה הסכמתו של מרן הרי"ח - כנראה עם הגעת מכתב קדשו ששלח בשלהי תשרי אל החסידים - החלו הללו בהכנות מעשיות לסדר את המסמכים הנדרשים כדי לקבל פני צדיק בכבוד הראוי.

שרד מסמך ממשלתי שמתעד את בקשת החסידים מהשלטונות להכיר במרן הרי"ח זיע"א כמי שבא לכהן פאר כמנהיג קהילתם. המסמך - שנערך ככל הנראה לשם השגת ויזות - הוגש לממשל העיר ניו יארק וכן לקונסול הפולני ביום ח' כסלו תרפ"ג, ומובא כאן בתרגום חופשי:

החלטה

קהילת חברה בית אהרן וישראל חסידי סטאלין ניו יארק, ארה"ב, קהילה דתית, אגודה רשמית עפ"י חוקי מדינת ניו יארק, באסיפה מיוחדת שנערכה בבית הכנסת שלהם אשר ב-48 אורטשרד סטריט, ניו יארק, ביום 27 לאוגוסט, 1922, הפרעזידענט מר יעקב פרידמאן יושב בראש ובנוכחות כל הקהל, נידונה ההחלטה דלהלן והוסכמה על ידיהם פה אחד.

בהיות וברצון קהילתינו להעמיד עלינו רבי ואדמו"ר, שישגיח וינהיג את החברה וצרכיה, הן בענייני הדת, והן בענייני צדקה וחינוך.

ובהיות והרב יעקב פערלאו, המתגורר כעת בסטאלין, פארויאט - [מחוז] לונינעץ, פולין, הוא בנו של אביו הנערץ, והוא בעצמו תלמיד חכם גדול מאוד ואיש מושלם במידות, אי לכך מצאנוהו כנבחר המועדף על חברי חברתנו.

התקבלה ההחלטה, לשגר הזמנה אל הרב פערלאו שיקבל עליו עול הרבנות והנהגה הרוחנית של קהילתינו. עוד הוחלט לשלוח הודעה תיכף ומיד אל הרב פערלאו עם דרישת שלומים ואיחולים מאת קהילתינו וברכותינו להצלחה במשרתו.

וגם רצון כל החברה שאשתו של הרב פערלאו, מרת חנה חיה פערלאו, תצטרף אליו ושתיישבו בארה"ב בדרך קבע.

עוד הוחלט שקומיטע [וועד] מטעם החברה יפגוש את הרב והרבנית פערלאו מיד עם כואם לארה"ב, ואז יוכתר הרב לכהן במשרתו עם כל הכבוד הראוי, כרב ואדמו"ר של חברה בית אהרן וישראל חסידי סטאלין בעיר ניו יארק.

כעדות להצהרת והחלטת החברה, יחתמו הפרעזידענט והמזכיר ובחותם הרשמי של החברה.

(מקום החותם) חברה בית אהרן וישראל חסידי סטאלין

Chevra Beth Aron W.Israel CHASIDI STOLIN

יעקב [חיים] פרידמאן, פרעזידענט פראנק [ישראל אפרים] גראבלאווסקי,⁴⁷ מזכיר

45 הרה"ח ר' משולם זוסיא ב"ר שלמה צבי הכהן קאפלאן מפעטריקאו נלב"ע י"ז בתשרי שנת תרפ"ו ונטמן בחלקת חברה באו"י במונטיפיורי.

46 הרה"ח ר' יעקב חיים ב"ר יצחק זאב הלוי פרידמאן ז"ל נולד בשנת תרכ"ח לערך, נלב"ע כ' תשרי תרצ"א ונטמן בחלקת חברה בית ישראל חסידים מסטאלין במט. ציון, ניו יורק.

עם סידור המסמכים הנחוצים, ומיד לאחר שהגיעו אל מרן הרי"ח זיע"א בסטאלין, השיב מרן זיע"א לחסידים ביום כ' טבת תרפ"ג, במכתב קודש בו הוא מודיע להם שהמסמכים התקבלו לנכון, וכי הוא מתעתד להכין את הפאספארטן והוויזע לקראת הנסיעה. במכתב קדשו מבטיח מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א להודיע לחסידים את יום הפלגתו: "ביום עלותינו לספינה אי"ה אודיע ע"י ט"ג כמבוקשם..."

בעזהשי"ת יום ב' פ' שמות, שנת תרפ"ג

החזה"ש וכת"ס לכבוד אנ"ש וידידינו הנכבדים אשר באמעריקא ד' עליהם יחי' ב"ה בעד החזה"ש השוכן אתנו כה לחי. הנני להודיעם כי קיבלתי הניירות והמכתב מהפרעזידענט נ"י⁴⁷ ביום ג' שבוע העברה, והיום קיבלתי מכתב מ"פובלוס נאציאנאל באנק" מווארשא כי נתקבל שם עבורי הסך ששה מאות דאלער והנה אני יתחיל אי"ה לעשות הפאספארטען וכשנקבל אי"ה הוויזע אודיע לכם ע"י ט"ג וגם ביום עלותינו לספינה אי"ה אודיע ע"י ט"ג כמבוקשם. והשי"ת ישלם פעלם ויצליח כל מעשה ידיהם בשפע ברכה והצלחה ובכל מילי דמיטב כחפץ הדושה"ט והמעטיר בעדם לטובה בתר"י יעקב בהרב מוהר"ר ישראל זצ"ל

עש' תמי' לי מדוע לא נזכרה רעיתי תחי' בהאפידייוויטס [תצהירים] כי ראיתי באפידייוויטס של אחרים נכתב שם הבעל ואשתו עם שנותיהם.

לקראת הנסיעה

באמצע חודש שבט תרפ"ג, לאחר קשיים מרובים עם "חקירות ודרישות רבות וגם כסף הרבה", באו הדרכונים לשלבי הגמר, וכפי שמרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א מבשר לחסידים במכתב קודש מיום חמשה עשר בשבט תרפ"ג:

בעזהשי"ת יום ה' פ' בשלח [תרפ"ג]

שלום וכת"ס לכבוד אנ"ש הנכבדים הנעלים אשר באמעריקא ד' עליהם יחי' אחדשה"ט. הנני להודיעם כי הפאספארטען יגמרו באלו הימים אי"ה כי אצלינו הולך הדבר באריכות זמן ובקושי אחר חקירות ודרישות רבות וגם כסף הרבה. ובכלל היוקר מתגבר בכל יום ומוכרחים אנחנו ג"כ לעשות הלבשה מעט וגם כרטיסי הספינה עולים לארבע מאות דאלארים ע"כ אני מוכרח לבקשם שישלחו עוד ע"י טעלעגראף על אותה הבאנק ששלחתם כבר השש מאות דאלארים.

והנני דושו"ט ומברכם בכט"ס

יעקב בהרב מוהר"ר ישראל זצ"ל

בינתיים עלה ובא חג הפסח, שעייכב את יציאתו של מרן הרי"ח זיע"א מעירו סטאלין. קשיי התקשורת של הימים ההם, כשטלגרמות ומכתבים שנשלחו מהתם להתם לא הגיעו במועד למענם, גרמו לחשש ולאי-הבנה. החסידים באמריקה הריצו שוב - בעיצומו של חול המועד

47 הרה"ח ר' ישראל אפרים ב"ר זלמן גראבלאווסקי ז"ל נולד בהורידעץ בשנת תרכ"ג והיגר לארה"ב בשנת תרנ"א. מדברי ימי החברה - כפי המשתקף מתוך הפנקסים - נראה שהיה מנכבדי הקהל ואיש אמיד ובעל צדקה וחסד.

נלב"ע ר' אייר תש"א ונטמן בחלקת חברה בית ישראל חסידים מסטאלין במט. ציון, ניו יורק.

48 הכוונה למסמך הממשלתי המופיע לעיל, בחתימת הפרזידנט של החברה ר' יעקב חיים פרידמן.

פסח תרפ"ג - מכתב אל מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א, לברר אודות ההכנות לנסיעה למחנם. המכתב הגיע לתעודתו רק באמצע חודש אייר.

מתוך חילופי הדברים נראה כי הויזה לרבנית הצוה"ח ע"ה נתקלה בקשיים. רק לקראת חודש סיון, ביום כ"ז אייר תרפ"ג, שולח מרן הרי"ח זיע"א מכתב קודש בו הוא מציין כי הכל מוכן לנסיעה, וכי לאחר חג השבועות עתיד הוא לצאת לדרכו מסטאלין אל מחוז חפצו - קהל החסידים אשר באמריקה:

בעזהשי"ת יום א' פ' במדבר [תרפ"ג]

לכבוד אנ"ש הנכבדים אשר בנויארק ד' עליהם יחי'

אחדשה"ט אף שכתבתי לכם מכתב על אדרעס של ר' [אפרים] אהרן טאנצמאן נ"י אך מחמת חליפת מעונו והשתנות אדרסתו⁴⁹ ע"כ ליתר בטחון אני כותב עוד הפעם על אדרעס של ביהכ"נ.

מכתבכם מג' דחומ"פ נכון קיבלתי ביום ה' פ' אחמ"ק ופליאה בעיני שלא קיבלתם הט"ג שלי, אני שלחתי על אדרעס של בהכ"נ שלנו. תיכף אחר קבלת מכתבם שאלנו אצל הקאנסול אם קבל רשיון מוואשינגטון לתת הוויזע לרעיתי תחי' והשיב שאם יקבל יודיע לנו ע"י הבידואר לסטאלין. ובשבוע העברה קבלה מכתב דרישה כזה מהקאנסול לבוא לווארשא לקבל הוויזע ותיכף נסעה לשם וקיבלה הוויזע ב"ה. ועתה על חג השבועות הבע"ל אין באפשרות להגיע אליכם ע"כ אי"ה תיכף אחר שבועות נסע אי"ה ואתן לכם בל"ג ט"ג ביום נסיעתי מווארשא וגם ט"ג ביום עלייתנו על הספינה אי"ה כדרישתם. בדבר המעות ששלחתם הנה עד עתה לא קבלתם ע"כ אעשה עוד חו"ד בהקאנטור בווארשא אודות זה. בדבר דירה למעננו, אם באפשרות שיהי' קרוב לביה"כ שלנו⁵⁰ מה טוב הי'.

והנני דושו"ט ומברכם בכה"ט

יעקב בהרב מוהר"ר ישראל זצ"ל

הנסיעה וקבלת הפנים

אחר חג השבועות החלו בביתו של מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א לארוז את החפצים ואת המשא הכבד לקראת הנסיעה לארה"ב. מסטאלין יצאו בנסיעה דרך וורשא שבפולין, לכיוון המבורג שבגרמניה, שם היה נמל המוצא. ביום שלישי פר', בלק⁵¹ יום שהוכפל בו כי טוב, י"ב תמוז תרפ"ג⁵², הפליגה אניית 'לאקוניה' מהמבורג לסאוטהאמפטאן שבאנגליה, ומשם המשיכה האניה לניו יארק בהפלגה ישירה וארוכה דרך האוקיינוס האטלנטי.

49 הרה"ח ר' אפרים אהרן טאנצמאן ז"ל העתיק באותם הימים את דירתו ממורד המזרחי של מנהטן אל עבר הנהר, אל שכונת וויליאמסבורג שבברוקלין, שם כבר התגורר חתנו הרה"ח ר' ניסן פילטשיק ז"ל. (בתקופת השנים בהם הגיע אדמו"ר הרי"ח זיע"א לארה"ב כבר החלו רבים מיהודי ניו יורק לעבור ממנהטן לברוקלין, שם היו תנאי הדיוור סבירים יותר).

50 כוונת מרן זיע"א בזה לביהכנ"ס במורד המזרחי, אורטשרד 48. כאשר הגיע מרן זיע"א לניו יורק שלח מכתבי ק' מכתובת Henry St 213, די רחוק מבית הכנסת. לאחר כמה חודשים עבר מרן זיע"א לווייליאמסבורג ושם קנו עבורו בית דירה ומגרש על ידו והקימו ביהכנ"ס חדש עבורו במגרש שליד הבית.

51 ארכה להם הדרך מסטאלין עד למדינת גרמניה אבל לא נודעו לנו פרטי הנסיעה.

52 עפ"י רשימת המפליגים מהמבורג. (Hamburg Passenger List, Perlow Jakob, Perlow Chana).

der mit dem englischen Dampfschiffe *Wassermann* am *20/10/13* von *London* nach dem Hafen *New York* beförderten Rückwanderer.

Die zu einer Familie gehörenden Personen sind untereinander in schraffierter und durch eine Klammer als zusammengehörig zu bezeichnen.

Zusammengehörig zu bezeichnen	Vorname	Geschlecht	Alter	Geboren in	Bisheriger Wohnort	Staatsangehörigkeit	Beruf	Ziel der Rückwanderung
1	Wassermann	M	33	1880	London	British	Engineer	New York
2	Wassermann	F	31	1882	London	British	Engineer	New York
3	Wassermann	M	9	1894	London	British	Schoolboy	New York
4	Wassermann	F	5	1898	London	British	Schoolgirl	New York
5	Wassermann	M	15	1898	London	British	Schoolboy	New York
6	Wassermann	F	14	1899	London	British	Schoolgirl	New York
7	Wassermann	M	12	1901	London	British	Schoolboy	New York
8	Wassermann	F	11	1902	London	British	Schoolgirl	New York
9	Wassermann	M	10	1903	London	British	Schoolboy	New York
10	Wassermann	F	9	1904	London	British	Schoolgirl	New York
11	Wassermann	M	8	1905	London	British	Schoolboy	New York
12	Wassermann	F	7	1906	London	British	Schoolgirl	New York
13	Wassermann	M	6	1907	London	British	Schoolboy	New York
14	Wassermann	F	5	1908	London	British	Schoolgirl	New York
15	Wassermann	M	4	1909	London	British	Schoolboy	New York
16	Wassermann	F	3	1910	London	British	Schoolgirl	New York
17	Wassermann	M	2	1911	London	British	Schoolboy	New York
18	Wassermann	F	1	1912	London	British	Schoolgirl	New York

רשימת נוסעי הספינה שהפליגו מנמל המבורג

שמותיהם של מרן הרי"ח והרבנית מופיעים בשורה 4. 51. רשום שמקום מגוריהם וורשה בפולין

Ticket Number.	NAME OF PASSENGERS.		Sex.	Passengers have contracted to land.	Accompanied by husband or wife.		Not accompanied by husband or wife.		Entered between 1 and 12.		Infants.	Country of birth Citizen or Subject.	Port.	Steamship Line.
					Male.	Female.	Male.	Female.	Male.	Female.				
		A.	C.	L.										
✓ 56090	EVAN Y Medrick	1	44	NEW YORK			36					Holland	HARNICH	L.N.E.
✓ 81888	WASERMAN Sara	1	"	"			30					Russia	HULL	WILSON
✓ 95893	GUSTAVSON Gustav	1	"	"			38					Sweden	LONDON	B.N
✓ 95898	JOHNSON Arthur	1	"	"			32					"	"	"
✓ 95901	KARLIN Alexander	1	"	"					22			"	"	"
✓ 95904	WIKLUND John	1	"	"					46			"	"	"
✓ 97436	CHRISTIANSEN Anna	1	"	"			25					Denmark	HARNICH	UNITED SHIPPING
✓ 98551	PERLOW Jacob	1	"	"					34			"	"	"
	PERLOW Chana	1	"	"			25					Poland	"	"
		1	"	"					34			Russia	"	"

רשימת הנוסעים מנמל סאוטהאמפטון

השמות מופיעים בשורה 11-10, אבל סומן שם שלא עלו על הספינה שם כי כבר עלו בהמבורג

3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓</
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----

רשימת הנוסעים שהגיעו לחוף ניו יורק

שמותיהם של רבינו והרבנית בשורה 17-16. (רשמו שם של אח במקום המוצא שלהם, פיליפ פערלאוו)

10	do	husband	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do	do
----	----	---------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

המשך הרשימה, רשום שאיש הקשר של רבינו בארה"ב ומקום היעד שלו הוא "אהרן סאוזמן" ברחוב וודני 163 כנראה טעות וצ"ל [אפרים] אהרן טאנצמן

כעבור אחד עשר יום מאז יציאתם מהמבורג, באה הנסיעה לקצה, וביום השבת, כ"ג תמוז תרפ"ג, עגנה האוניה בחוף המורד המערבי של מנהטן שבניו יארק. ויהי כשמוע חסידי סטאלין כי מחמד עינם, פרי עץ חיים, אשר אמרו בצילו נחיה בגויים, הגיע אליהם לשכון כבוד בארצם, ששו ועלו על הבשורה הטובה והמשמחת.

החסידים, וביניהם הוועד הנזכר שנמנה להכתיר את מרן הרי"ח עליהם מיד בהגיעו לארה"ב, התפללו מנחה של שבת בזמן מוקדם מהרגיל, ולאחר מכן צעדו בקול רנה והמון חוגג מבית הכנסת שבמורד המזרחי אל עבר המורד המערבי, לקבל פני רבם ברגל.

חסידים מספרים כי במשך שעת רעוא דרעוין, עמד מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א על סיפון האוניה, והחסידים הצוהלים מלאי חדות ה', רקדו במחולות כנגדו על הרציף כשהם משוררים בניגון טאנץ עליו, כשתוכם וברם רצוף אהבה וחייבת הקודש אל רבם ומאורם זיע"א.

עם צאת השבת עלה ובא מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א מן הספינה, ואתו עמו הרבנית הצוה"ח מרת חנה חיה ע"ה, לקול צהלה ורנה של החסידים, ונתקבל "בזרועות פתוחות אהבה", כלשון קדשו במכתב לאנ"ש החסידים בטבריא בשנת תרפ"ד⁵³.

עם הגעת מרן אדמו"ר הרי"ח זיע"א לחופי אמריקה נפתח פרק חדש בדברי ימי סטאלין קארלין בארה"ב. במשך כעשרים ושתיים שנה החיה ברוחו הקדושה את החסידים, קיבץ וריבץ פעלים הרבה, ונודע במעשי החסד המופלאים שיצאו מתחת ידיו, וממנו תוצאות חיים לשמירת גחלת סטאלין קארלין על אדמת אמריקה עד היום הזה.

תפילתנו כי חפץ ד' בידנו יצלח להרחיב בעז"ה בעתיד על ראשית ההגירה, והתיסדות הקהילות לחסידי קארלין סטאלין ועל מצב החסידים בארה"ב בכל מושבותיהם עד לבואו של מרן הרי"ח זיע"א. כן נקווה לסקור את דברי ימי מרן זיע"א מיום בואו לארה"ב להחיות עם רב⁵⁴.

53 ברכת אהרן דף קס"ב: "ב"ה, לסדר כי תשא את ראש בני ישראל תרפ"ד, ניו יארק. החיים והשלום על ראשי אנשי שלומינו החסידים האהובים, דורשי הטוב תושבי עיה"ק טבריה ת"ו, יחיו חיי נחת. אחדשה"ט באה"ר, בטח כבר שמעו מביאתי לפה נויארק, וב"ה כי נתקבלנו בפה מאנ"ש החסידים שיחיו בזרועות פתוחות אהבה, ומדוע המה טמנו ידם מלבוא אלי בכתובים?...".

54 כאן אתנו מקום להודות לכל העוזרים והמסייעים שהיו לנו לעיניים בעבודתנו ובפרט למכון בית אהרן וישראל שהעבירו אלינו צילומי מסמכים מארכיון המכון. תהי משכורתם שלמה מאת ה'. כן נבקש מאת ציבור הקוראים שכל מי שבידו מידע או מסמך שיכול לשפוך אור על התקופה הנידונה, שיאות נא להודיע לנו על כך, וטוב עין הוא יבורך.